

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Регистрационен индекс: Дата:

ДСЛ - 14949 09-11-2017

ДО ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
гр. София

КОПИЕ: ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА

КОПИЕ: ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС

ДОКЛАД

от

ЕЛИНА ПЛАМЕНОВА КАРАГЬОЗОВА – съдия в Районен
съд гр. Варна

и

АНАТОЛИ ЙОРДАНОВ БОБОКОВ – съдия в Районен съд
гр. Бургас

на основание чл. 38, ал. I от Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с ПМС № 115 от 3.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 50 от 11.06.2004 г., в сила от 1.07.2004 г.

за извършената работа в изпълнение на Решение по Протокол на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет № 35/19.09.2017г., т.22

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

С Решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет на Република България - т. 22 от Протокол № 35 от заседание, проведено на 19.09.2017г., бяхме командирани за участие в Петата Европейска конференция „Съдилища и комуникация”, за периода от 11 до 14 октомври 2017 г. в град Будапеща, Унгария.

Организатор на конференцията е National Office For The Judiciary (Национална служба по правосъдие) – независим орган на централната

съдебна администрация в Унгария с правомощия аналогични на Висшия съдебен съвет на Република България. Функциите му се осъществяват от Председателя на Националната служба по правосъдие, който носи сериозна лична отговорност за централната администрация и за нейното ефективно функциониране. Административната дейност на президента на Националната служба по правосъдие се осъществява под надзора на Националния съдебен съвет на Унгария, който разполага предимно с контролни правомощия. Националният съдебен съвет се състои от 15 члена, като единствено председателят на Върховният съд е член по право, а останалите четиринаесет съдии се избират с тайно гласуване с мнозинство от гласовете на събранието на делегираните съдии. По отношение на кадровата политика Националният съдебен съвет има само съвещателни правомощия.

Участието ни в конференцията се предшестваше от предварителна подготовка, включваща провеждане на събеседвания с експерти „Връзки с обществеността“ от съдебния район на Апелативен съд – Варна и Апелативен съд – Бургас, с цел изготвяне на задълбочен анализ на добрите практики в сферата на комуникациите и запознаване в детайли с извършваната от тях дейност в съответните съдебни райони и в национален мащаб. Извършихме проучване на нормативната база и програмни документи на Висшия съдебен съвет, инициативи и събития, провеждани във връзка с осъществяване на публичната комуникацията от страна на ВСС и органите на съдебната власт в Република България – Медийна стратегия на съдебната власт, приета с решение на Пленума на ВСС по протокол 37/13.10.2016г., Унифициран кризисен план за комуникация на органите на съдебната власт, утвърден с Решение на ВСС по протокол 29/28.09.2017г., т. 38.1., меморандум за сътрудничество и партньорство от 26.10.2016г. между Апелативен съд – Варна, Икономически университет – Варна и Варненски свободен университет.

Предварително изискване за участието ни в конференция бе попълването на предоставен от организатора въпросник по трите теми, които предстоеше да бъдат предмет на презентации и обсъждане в рамките на конференцията. Отговорите на въпросника бяха изгответи на английски език и изпратени на организаторите по електронен път един месец преди датата на провеждане на конференцията. Предстои публикуването им на електронната страница на Националната служба за правосъдие /National Office for the Judiciary/ на Унгария и Академията за правосъдието на Унгария в секцията за Европейската конференция „Съдилища и комуникация“ 2017 г.

В Петата Европейска конференция „Съдилища и комуникация“ взеха участие 100 представители на 20 държави – магистрати от различни

нива на съдебната система, служители на висшата съдебна администрация, експерти „Връзки с обществеността”, представители на неправителствени организации и на отдела по комуникации на Съда на Европейския съюз в Люксембург.

Официалното откриване на конференцията започна на 12.10.2017 г. в 10.00 ч. с отправяне на приветствено слово от д-р Тюнде Хандо - Председател на Националната служба за правосъдие, Унгария.

Предварително анонсираната основна тема на конференцията беше „Яснотата на комуникацията и на съдебния език и процедури”. Програмата на конференцията беше разделена на три модула и включваща презентации и дискусии по следните теми:

I. Яснота в съдебната администрация.

Сред презентиращите своя опит и постижения беше Mr. William Valasidis – Директор на Департамент „Комunikации” в Съда на ЕС в Люксембург, който изрази становището, че максимата „Съдът говори чрез решенията си” не съответства на съвременните обществени условия и следва да бъде преодоляна. За целта е необходимо разработването на атрактивна комуникационна стратегия за разясняване на съдебните актове и процедури сред широката общественост, чрез използване на всички съвременни технологии – електронна кореспонденция, SMS известяване, социални мрежи, публикации в медиите, брошури и материали на хартиен носител за правата и задълженията на страните в процеса, видео клипове, популяризиращи съдебните процедури и пр. Представен бе един от каналите на Съда на ЕС в „You tube”, в които се публикуват кратки филми, илюстриращи работата на институцията по достъпен за широката общественост начин. Вложеният замисъл е да се използва все по-разпространената тенденция за информиране чрез социалните медии, за да се популяризира работата на съда и същевременно да се даде възможност на гражданите да проявят активност чрез задаване на въпроси, публикуват мнения и коментари. Препоръчва се създаване на профили на съдилищата в социални мрежи като “Twitter” например, с какъвто разполага Съдът на ЕС, като се подчертва, че платформата „Facebook” се счита за по-неформална и не достатъчно институционална. Аудиторията беше запозната с предстоящ проект за създаване на единна интернет платформа за всички върховни съдилища на държавите членки на ЕС, в която да се публикуват актове на националните съдилища, свързани с приложението на европейското право, както и информация за висящи процедури по преюдициални запитвания пред Съда на ЕС. Като аспект на яснотата в комуникацията беше изтъкната необходимостта от разбираемост на съдебните актове. Апелира се към избягване на юридически жаргон, комплицирани фрази и сложни стилистични

конструкции, както и прекалено пространното мотивиране на съдебните актове.

В презентацията си Mrs. Merethe Eckhardt – директор на Отдел по развитие в Датската централна съдебна администрация, демонстрира резултати от обществено проучване за доверието в независимостта на съдебната система, проведено в различните европейски държави. Беше изтъкнато, че за пълноценната работа в процеса на осъществяване на публичната комуникация на съда, много важно се явява проучването за първоначалната информираност и нагласа у обществото за работата на съдебната власт и в частност на съда. По делата с обществен интерес е от изключително значение бързината на предоставяне на информацията, като е препоръчително пресъобщението да бъде разпространено дори преди публикуване на съдебния акт, за да се предотврати оповестяването на слухове и неправилни интерпретации.

Лекторите Ms. Annamaria Nagy и Ms. Laura Dedesi – служители на департамента по Комуникации в националната служба по правосъдие, Унгария, запознаха аудиторията с дейностите на институцията, насочени към постигане на ясна комуникация. Пример в това отношение е утвърждаването на опростени формуляри и бланки за сезиране на съда чрез отстраняване на юридическите термини и поместване в текста на документа на образец за попълване. Като добри практики за повишаване качеството на комуникацията на съда с различните общности бяха посочени провеждането на задължителни обучения на магистратите и съдебните служители по яснота в комуникацията, съвместяването на функциите на пресаташе от съдебни помощници с юридическо образование, премилани специализирано обучение, както и предвиждането на ~~*~~отделни длъжности в съдилищата за писмена и за устна комуникация (съответно пресаташе и говорител). С оглед получаване на обратна информация е желателно да се извършват обществени проучвания за яснотата на съдебните актове, резултатите от които да послужат за разработване на нови средства за публична комуникация. Стремежът е към опростена визия на сайтовете на съдилищата с интерактивни приложения, видео, пиктограми, логота и пр. Подчerta се необходимостта от използването на услугите на професионални графични дизайнери, за да бъде поднесена строго формалната информация по интригуващ начин, който да привлича вниманието на потребителите на съдебните сайтове. Препоръчва се да се ползват услугите на специалисти, които да оценяват качеството на интернет сайтовете на съдилищата. Ползотворна обмяна на опит се постига чрез провеждането на конференции с експерти от други публични институции и работни срещи с участие на специалисти по връзки с обществеността. По този начин биха могли да се заимстват добри практики с доказана във времето ефективност.

Конкретните инициативи на Националната служба по правосъдие, Унгария във връзка с повишаването на яснотата в комуникацията бяха презентирани от Mrs. Natasa Fulop – съдия в Окръжен съд Будапеща, бивш директор на административен отдел в Националната служба по правосъдие, Унгария и настоящ ръководител на проект по прилагането на нов наказателен процесуален кодекс. Лекцията й започна с констатацията, че когато съдията пише присъда обичайно се стреми текстът да звучи софистицирано и строго формално, но когато му се наложи да говори на чужд език се изразява възможно най-опростено, за да бъде по-лесно разбран. Точно по тази причина на юридическия език трябва да се гледа като на чужд за непрофесионалистите език, който трябва да бъде преведен по достъпен и разбираем начин в съдебните актове. Бяха изнесени статистически данни за изпълнение на Националната програма на Националната служба по правосъдието, както и за броя на преминалите през обучения магистрати и административни ръководители за 2016г. Засегнатата бе и темата за различни инициативи, като „Дни на отворените врати“ и програмите за защита на свидетели и на пострадали от насилие. С оглед на това, че свидетелите предпочитат да не съдействат от страх или притеснение, е необходимо да бъдат мотивирани, чрез създаването на защитена среда и информирането им за естеството на съдебните процедури. Наред с това бяха изтъкнати постиженията на Унгария в посока утвърждаване на правосъдие фокусирано върху децата чрез създаване през 2016г. на 56 специализирани стаи за изслушване на непълнолетни. Основен приоритет на централна съдебна администрация е създаването на достъпна архитектурна среда за хората с ограничени възможности, като по този начин се улесни участието им в съдебния процес. Важен аспект на яснотата в комуникацията с гражданите е функционалното разположение на отделните служби в сградата на съдебната палата и осигуряване на достатъчна информация за местоположението им чрез използване на указателни табели, електронни табла или информационен офис. Желателно е в рамките на съдебната палата да бъде създадена организация на пространства за провеждане на интервюта, филмиране, фотографиране, в случай на необходимост от провеждане на брифинги или пресконференции. В проведенятия с г-жа Фюлоп неформален разговор същата приветства инициативата за гражданско наблюдение на Апелативен съд – Варна, съвместно с Икономически университет – Варна и Варненски свободен университет и изрази готовност за възприемането й в Унгария.

II. Яснота в правораздаването.

В рамките на този панел презентации по темата изнесоха – Mrs. Lieneke de Klerk – съдия и говорител на Окръжен съд в Ост-Брабант, Холандия и Mrs. Ilse Westenenk – координатор и главен експерт „Връзки с обществеността“ в Окръжен съд в Ост-Брабант, Холандия, които изтъкнаха, че основен фактор за постигане на откритост в работата на съда е визията на

съдебните актове. Решенията на съда следва да бъдат обосновани на разбираем и достъпен език, за да бъдат по-добре приемани от обществеността. Необходимо е правилно да се определи целевата група, към която е насочен съдебният акт – към страните, а не към техните адвокати или висшестоящата инстанция. Действително в редица комплицирани случаи използването на сложна юридическа терминология не може да се избегне. По тази причина в Кралство Холандия съществува практика в сайта на съда да се публикуват резюмета на съдебните актове, които съдържат само водещите мотиви, без фактология и непонятни за широката общественост правни конструкции.

Лекторът Dr. Andras Osztovits – съдия във Върховния съд на Унгария (Курия) и професор в Karoli University в Будапеща, разясни ролята на Върховния съд за повишаване ефективността на комуникацията между съда и обществото. През 2013г. във Върховния съд в Унгария е сформирана работна група с анализаторски функции, осъществявани в три направления - лингвистична прецизност, информационни технологии, логическа издръжаност. Изследвани са няколко стотици съдебни решения, в някои от които са констатирани стилистични и граматически грешки. С изгответния годишен доклад работната група е отправила препоръки за лингвистична и граматическа прецизност на съдебните актове, стилистична и съдържателна издръжаност и унифицирана употреба на терминологията. Апелирано е към правилно структуриране на решенията, по възможност съкращаване на дълбината им и избягване на неотносима фактология и теоретични разяснения. Отправени са предложения за използване на съвременните информационни технологии за постигане на пунктуалност, бързина и оперативност на правораздаването – чрез автоматизиране на част от съдебните актове, които са с типово съдържание и разработване на компютърни програми, които предлагат стилистично разнообразие и употреба на синонимни форми, както и такива, които могат да разпознават имена, дати и други данни, с оглед избягване на очевидни фактически грешки. Наред с това лекторът подчертава необходимостта от въвеждането на дисциплина по ясен и разбираем юридически език в правните факултети, за да се подобрят комуникационните умения на бъдещите поколения юристи.

III. Яснота в съдебната комуникация.

В рамките на този модул лекции изнесоха Mr. Balazs Lehoczki – служител в отдел „Преса и информация“ в Съда на ЕС в Люксембург и Mr. Kornel Bohm – Директор на департамента по кризисна комуникация в Унгарската асоциация за връзки с обществеността.

Първият лектор представи основните характеристики на излъчваните от Съда на ЕС изявления и пресъобщения в зависимост от целевата група. Основни комуникационни канали, чрез които Съдът на ЕС предоставя информация, са електронната страница на съда, акаунт в Twitter и електронна поща, базирана на RSS - система (Rich

Site Summary). Пресъобщенията на Съда на ЕС представляват неофициален документ с одобрено съдържание, който се публикува на сайта на съда и е предназначен както за журналисти, така и за практикуващи юристи. Когато адресат са журналистите е необходимо информацията да бъде предоставена бързо, сбито и достъпно, като може да се толерират известни несъществени терминологични неточности. Когато адресат са професионални юристи информацията следва да съдържа обстойно и юридически издържано изложение на мотивите и препратки към цитирани откъси от решението, а неточности са недопустими. Лекторът разясни основните изисквания при изготвяне на пресъобщенията на съда – избягване на ненужна правна терминология, на твърде дълги изречения и на употребата на минало време, поставяне на акцента върху основния спорен проблем и неговото разрешение, синтезиране на основните факти и кратки препратки към правните изводи, придръжане към дължина на текста не по-повече от две страници. Пресъобщенията се изготвят преди публикацията на решението, която изисква технологично време необходимо за извършване на превода му на всички официални езици на ЕС. Преди пресъобщенията да бъдат публикувани съдиите проверяват дали съдържанието им съответства на обективираната в решението воля. Пресъобщенията се публикуват на страницата на съда часове преди самото решение. За целите на производствата пред Съда на ЕС често се налага изпращаните от държавите-членки преюдициални запитвания да бъдат перефразирани с оглед тяхното конкретизиране и прецизиране. При формулирането на преюдициалните запитвания е желателно магистратите от националните съдилища да избягват твърде детайлни и абстрактни изразни средства, а да се придръжат към по-конкретен и ясен начин на изразяване.

Първият ден на конференцията приключи с интерактивна презентация от Mr. Kornel Bohm, който илюстрира необходимостта от „правосъдие близо до хората“ чрез поредица от кратки фильми и клипове, публикувани в „You tube“ – „Simple Guide To The Theory of Relativity“, „How should I behave in Court in Australia“, „Social Media in Plain English“ и др.

IV. Workshops.

Вторият ден от конференцията протече под формата на три работни групи (workshop), в които бяха поставени различни теми за дискусия от участниците.

В първия модул в работната група следващо да се дискутира въпросът за яснотата на съдебните актове. Модератор на тази част беше Ms. Karolina Varga – Заместник Директор на Унгарската академия по правосъдие и наказателен съдия с дългогодишен стаж, включително в Eurojust.

Всеки от участниците в групата следващо да обоснове по какъв начин в неговата държава се представят на обществото съдебните актове по ясен и достъпен начин. Участниците следващо да посочат и дали в съответната страна има кодифицирано законодателство, регулиращо тази материя или съответният ръководен орган е приел определени правила и методики. Единствено колегата от Финландия посочи, че в неговата страна има нарочен кодекс по въпросите на комуникацията между съд и медии. Всички останали участници разясниха, че в техните страни липсва кодифицирано законодателство в тази насока, но съществуват правила и методики, по които се осъществява медийната политика на съдилищата. Повечето представители се обединиха около тезата, че е по-удачно взаимоотношенията между съда и медиите да не са законово регламентирани, а да се създават правила от страна на служители на съответния съд и представители на медиите при отчитане на спецификите на медийната среда. Беше поставен за разискване и въпросът дали в съдебните институции на всяка от представените държави има пресаташе или магистрат, който да осъществява връзката с медиите и обществото. Като цяло участниците се обединиха около позицията, че по-добрият и работещ вариант е всеки съд или прокуратура да има пресаташе, като всяко съобщение, което излиза в медийното пространство да се консултира и редактира от съответния магистрат-докладчик. От българска страна бяха изнесени данни за пилотния проект на Апелативен съд – Варна за гражданско наблюдение върху работата на съда, съвместно с местните университети и замисълът за приложението му на национален мащаб, което бе възприето от останалите участници като изключително прогресивна инициатива. В заключение модераторът на работната група посочи съществуващите до момента практики в Унгария. Сред тях внимание заслужава възприетият от Унгарската академия по правосъдие подход в обучението на магистратите по яснота в комуникацията да участват и психолози, които в рамките на провежданите симулирани процеси да наблюдават поведението на магистратите и впоследствие да предлагат идеи за по-ефективни психологически тактики в общуването с участниците в процеса.

Модератор на втората част в работната група беше Mr. William Valasidis – Директор на „Дирекция комуникации“ на Съда на ЕС. Накратко беше представена практиката на Съда на ЕС, касаеща обявяването на съдебните актове и представянето им на обществото.

Решенията се обявяват в интернет страницата на съда, като при влизането в самия сайт всеки може да посочи един от основните езици на ЕС, на който желае да продължи. Делата в съда се гледат при открити врати, като журналистите желаещи да присъстват на дело, е необходимо да се запознаят с журнала за журналисти, в който са посочени начините за получаване на акредитация за присъствие по време на дело, посочени са и правилата за извършване на аудио или видеозапис, както и фотографиране. Модераторът посочи, че е забранено използването на мобилни телефони, компютри и други устройства. Спазването на реда в залата се следи освен от председателя и от представителя на прес-офиса. Всеки гражданин би могъл да се обърне до прес-офиса на съда на ЕС и да поиска информация по конкретно дело. Това обикновено се случва по обществено значимо дело, като отделът по преценка се произнася дали исканата от гражданина информация да му бъде предоставена. Посочи, че прессъобщенията се публикуват до 10 минути след произнасяне на решението, а в рамките до края на работния ден решението се публикува в цялост на страницата на съда.

След това кратко резюме г-н Валасидис предостави думата на всеки от участниците в работната група за презентация относно ролята на яснотата при взаимното сътрудничество между съд и медии и способите за постигане на по-добра комуникация между съд и общество. Участниците се обединиха около становището, че ролята на съда в комуникацията е предимно реактивна – в случай на вече възникнала кризисна ситуация, за разлика от проактивната позицията на прокуратурите. Отчете се, че съвместяването на функциите магистрат и говорител не винаги е ефективно, тъй като често липсата на достатъчно време и ресурси е пречка за осъществяване на проактивна политика. По тази причина е желателно функциите на пресаташе и говорител да се изпълняват от специален служител с необходимото образование и квалификация. Основните комуникационни инструменти в повечето представени държави са прессъобщенията и изявленията в медиите. Брифинги и пресконференции се свикват в по-редки случаи като реакция на възникнала криза. В някои от представените държави съдилищата разполагат със специална зала за пресконференции – Грузия, Португалия и Холандия. Представителите на Сърбия и Чехия споделиха, че контактите на пресаташето с медиите в редица случаи се осъществяват в неформална обстановка, дори извън съдебната палата. Представителят на Съда на ЕС ни запозна с практиката на институцията да свиква редовни пресконференции два пъти годишно с участието на журналисти от всички държави членки, на които същите имат възможност да зададат своите въпроси за работата на съда.

Предмет на обсъждане беше и въпросът дали в представените държави се извършва обучение на магистрати и служители относно яснотата на съдебните актове. Представителите на Унгария посочиха, че в тяхната страна от тази година са започнали специализирани обучения както за магистрати, така и за служители от прес-офиса, в които участниците биват обучени по какъв начин ясно да изразяват съдържанието на съдебните актове. Представителят на Румъния посочи, че подобни обучения се организират и в неговата страна съвместно с Националния им институт по правосъдието, като те стартирали още от 2012г. Посочи, че обучението се извършвало съвместно с магистрати и служители. Останалите участници в групата посочиха, че в техните страни не се провеждат подобни специализирани обучения – Финландия, Турция, Македония, Албания, Хърватска, Азербайджан.

Модератор на третата част в работната група беше г-жа Екхарт - директор на администрацията за развитие на датския съд.

Тази част от работната среща протече под формата на игра на думи, които са асоциативни с темата на конференцията. Модераторът раздели участниците в групата на четири под-групи от по четирима души. Участниците от всяка група имаха на разположение 15 минути и една тема, която да обосноват само с ключови думи, които най-точно я характеризират. Четирите ключови израза, които служеха за основа на асоциацията, бяха: „най-добра идея”; „изтъкване на проблем”; „най-добри практики”; „постигане на яснота”. След това представител на всяка от групите следваше да обоснове защо свързва написаните от него ключови думи със зададената от модератора тема. Участниците от останалите групи имаха възможност в рамките на три минути да добавят ключови думи, за които отборът не се е досетил. Тази част допадна изключително много на участниците в конференцията, тъй като представя един нестандартен, но доста сполучлив метод за обмяна на опит и мнения.

V. Закриване на конференцията:

В заключителната част на конференцията беше обобщена работата в трите работни групи от тримата модератори. Беше изразено становището на участниците в конференцията за нейната важна роля, предвид възможността да се обмени опит и добри практики на почти всички европейски държави в областта на комуникацията между съдебната власт, медиите и обществото. Организаторите поеха ангажимент и през следващата година да бъде организирана подобна конференция.

Считаме, че участието ни беше от значение за популяризиране на българските постижения в областта на комуникацията между съдебната власт, медиите и обществото. Установихме множество контакти с колеги

магистрати, представители на организации и институции на международно и европейско равнище.

Благодарим за предоставената ни от Съдийската колегия на ВСС на РБ възможност да се включим в този значим за активното сътрудничество международен форум.

Приложения:

1. Въпросник с отговорите на английски език;
2. Програма на конференцията;
3. Материали, разработени от Националната служба по правосъдие, Унгария.

27.10.2017г.
гр.Варна и гр. Бургас

С уважение:

.....
/Елина Карагьозова – съдия в РС Варна/

.....
/Анатоли Бобоков – съдия в РС Бургас/